

แผนแม่บท

03

การเกษตร

วางรากฐานเกษตรไทยให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน

ถึงแม้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่ผ่านมาจะส่งผลให้ภาคเกษตรของไทย มีผลิตรายการผลิตเพิ่มขึ้นด้วยการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่และมีการจัดตั้งวิสาหกิจ การเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น รวมทั้งสินค้าเกษตรปลอดภัย ได้รับการยอมรับสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม รายได้ของภาคเกษตรยังไม่ขยายตัวได้เท่าที่ควร ยังต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ชีวภาพ สินค้าเกษตรแปรรูป สินค้าเกษตรออร์แกนิก และสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจน การยกระดับความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) อย่างต่อเนื่อง

ตารางสรุปสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) และเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

Y2	ชื่อเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570
030001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สาขาเกษตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี
030002	ผลิตรายการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น	ผลิตรายการผลิตของภาคเกษตร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ต่อปี
Y1	ชื่อเป้าหมายแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570
030101	สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของมูลค่าของ สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี
030201	สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย ที่ได้รับการรับรอง ได้แก่ 1) สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี 2) สินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี
030202	ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทย ได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น	อันดับจากการวัดดัชนีคุณภาพและความปลอดภัย ภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร ไม่เกินอันดับที่ 70 ภายในปี 2570
030301	สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตร ชีวภาพเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี
030302	วิสาหกิจเกษตรจากฐานชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น	การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน ที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพเพิ่มขึ้น เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี
030401	สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของมูลค่า ของสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี

Y1

ชื่อเป้าหมายแผนแม่บทย่อย

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570

030501

สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ
มีมูลค่าเพิ่มขึ้นมูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี

030502

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลง
ที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ
เพิ่มขึ้นผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลง
ที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ
เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

030601

ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย
มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้น
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

030602

สถาบันเกษตรกร
(สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร)
ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

สัดส่วนจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน
กับกระทรวงเกษตรฯ ที่มีความเข้มแข็ง
ในระดับมาตรฐานต่อสถาบันเกษตรกร
ที่ขึ้นทะเบียนฯ ทั้งหมด ได้แก่

- 1) สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี
- 2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี
- 3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี

สรุปแผนระดับที่ 3 ที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ประเด็นที่ (03) การเกษตร

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (03) การเกษตร มีแผนระดับที่ 3 ที่สามารถช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานของแผนแม่บทฯ ที่สำคัญ อาทิ

แผนปฏิบัติราชการรายปี และระยะ 5 ปี	หน่วยงานเจ้าของแผน
- แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กรมการค้าภายใน	กรมการค้าภายใน
- แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2567 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2567 ของกรมส่งเสริมการเกษตร	กรมส่งเสริมการเกษตร
- แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย	สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย
- แผนปฏิบัติราชการรายปี ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล	สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

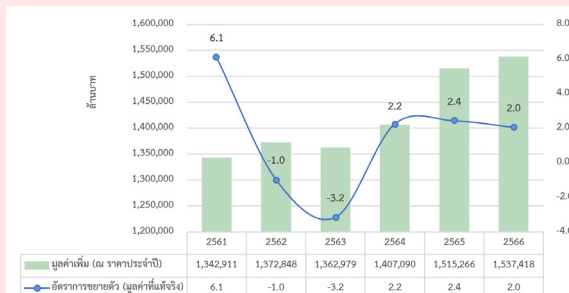

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร (ร้อยละต่อปี)				
030001	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2564)	(ข้อมูล พ.ศ. 2565)	(ข้อมูล พ.ศ. 2566)		
	1,407,090 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.2 (Revised)*	1,515,266 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.4 (Revised)*	1,537,418 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.0	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4.5	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4.5 ต่อปี (ในห้วง 5 ปี ขยายตัวรวมทั้งสิ้น ร้อยละ 22.5)
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		ดีขึ้น 😊 ร้อยละ 7.81	แย่ลง 😞 ร้อยละ -15.72		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) ขยายตัวรวม ร้อยละ 4.4	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 44.44 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 19.56 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้นพิจารณาจากรายได้ประชาชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2566 จัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2566) พบว่า มีมูลค่า (ณ ราคาประจำปี) 1,537,418 ล้านบาท และหากพิจารณา ณ ราคาที่แท้จริงจะมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.0 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ที่ขยายตัวร้อยละ 2.4 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ลงร้อยละ -15.72 สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ภัยแล้งและอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้นอันเป็นผลมาจากปรากฏการณ์เอลนีโญ (El Niño) ตั้งแต่ช่วงปลายไตรมาสที่สองของปี 2566 ส่งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ เช่น ข้าวนาปรัง ปาล์มน้ำมัน ยางพารา เป็นต้น ประกอบกับระดับราคาสินค้าเกษตรลดลงร้อยละ 0.6 ตามการลดลงของราคาของผลผลิตเกษตร ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา สุกร โค และประมง แม้ว่าในช่วงครึ่งแรกของปี 2566 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำที่สำคัญและในแหล่งน้ำตามธรรมชาติมีเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำประมงทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกและทำการผลิตมากขึ้นก็ตาม ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 44.44 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ขยายตัวจากข้อมูล พ.ศ. 2564 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 22.5) พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 ขยายตัวรวมร้อยละ 4.4 ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 19.56 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

มูลค่า (ณ ราคาประจำปี) และอัตราการขยายตัว (มูลค่าที่แท้จริง)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร พ.ศ. 2561 - 2566

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567

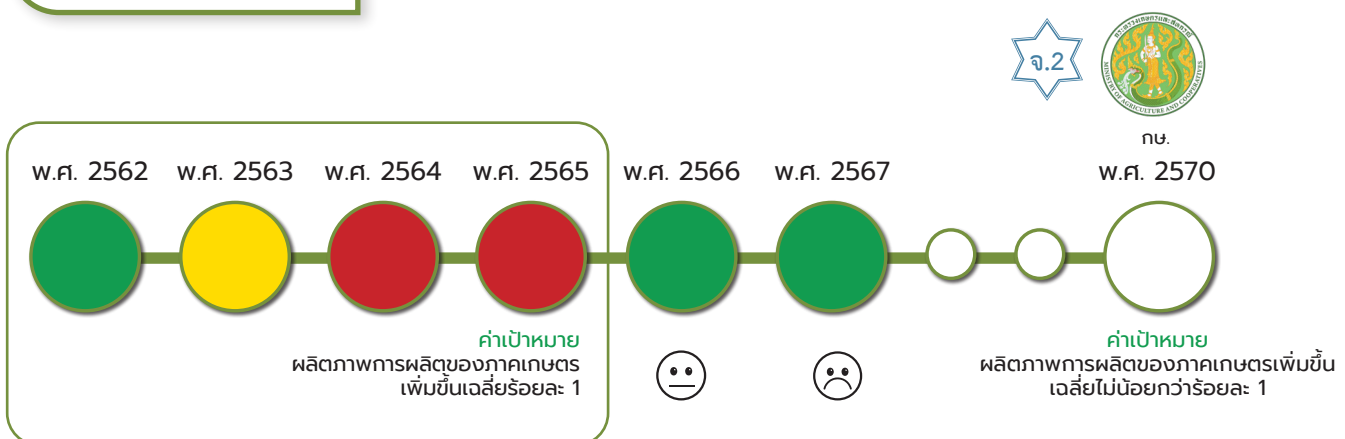
ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

ความท้าทายหลักของการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและมีความถี่เพิ่มขึ้น อาทิ ภัยแล้งที่ทำให้พืชผลทางการเกษตรขาดน้ำ ส่งผลให้ปริมาณหรือคุณภาพของผลผลิตลดลง รวมทั้งสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน และอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ที่ส่งผลกระทบต่อราคาปุ๋ยและราคาพลังงาน ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต่อการผลิตของภาคเกษตรไทย ส่งผลต่อภาวะต้นทุนการผลิตที่ปรับตัวสูงขึ้น อีกทั้งยังต้องเผชิญกับความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรที่ไม่สามารถคาดการณ์ผลผลิตได้อย่างแน่นอน ดังนั้น การแก้ไขปัญหาในระยะต่อไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อการเกษตรกรรม การพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลให้มีผลิตภัณฑ์ประกันภัยที่หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม การดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงในการสูญเสียผลผลิตและช่วยให้เกษตรกรสามารถดำเนินการผลิตต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการสนับสนุนเกษตรกรให้มีการปรับใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม การบริหารจัดการฟาร์มที่มีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงการตลาดด้วย รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง อาทิ การรายงานสถานการณ์และเตือนภัยทางการเกษตรในระดับพื้นที่ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตพืชให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การทำเกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่ การพัฒนาคุณภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่ทนต่อความแปรปรวนของสภาพอากาศ โรค/แมลง และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

เป้าหมายระดับประเด็น แผนแม่บทฯ (Y2)

030002

ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น

หมายเหตุ : * เป้าหมาย 030002 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2566 พิจารณาจากผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าว มีการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลัง ส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ปัจจุบัน อาจมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏให้เห็นในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2562 - 2566

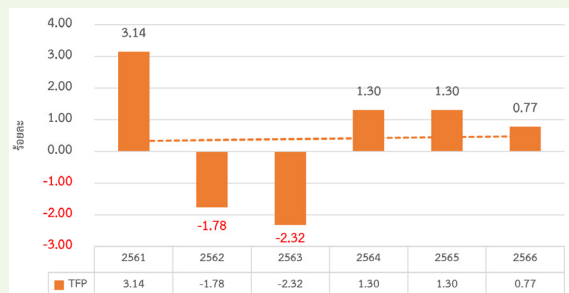
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร (เฉลี่ยร้อยละ)				
030002	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2564) ร้อยละ 1.30 (Revised)*	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) ร้อยละ 1.30 (Revised)*	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ร้อยละ 0.77	เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1	เพิ่มขึ้น เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 1 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		คงที่ ☺	แยลง ☹ ร้อยละ 40.77		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 1.04 ต่อปี	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 77 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 104 ของค่าเป้าหมาย บรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้

ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรพิจารณาจากรายงานสต็อกทุนของประเทศไทย ฉบับ พ.ศ. 2566 โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2566) พบว่า ผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ซึ่งใช้อธิบายปัจจัยด้านเทคโนโลยีและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่ออัตราการขยายตัวของมูลค่าการผลิตในสาขาเกษตรร้อยละ 0.77 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ที่ผลิตภาพการผลิตรวมมีค่าร้อยละ 1.30 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แยลงร้อยละ 40.77 ในขณะเดียวกัน

เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 77 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ต่อปี) พบว่า ผลิตภาพการผลิตรวมของภาคเกษตรในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.04 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 104 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)** โดยเป็นผลมาจากความสำเร็จของการส่งเสริมการใช้นโยบายเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เช่น การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนการผลิต เป็นต้น

ผลิตภาพการผลิตภาคเกษตร พ.ศ. 2561 - 2566

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

ถึงแม้สถานการณ์เป้าหมายผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้นจะบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดแล้ว อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ผลผลิตภาพภาคเกษตรรายปีของ พ.ศ. 2567 ลดลงต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งระบบ โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรดินและน้ำ การวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์ รวมทั้งควรมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิตโดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในภาคเกษตร อาทิ เทคโนโลยีการเพาะปลูกที่แม่นยำ (Precision Agriculture) การนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้เพื่อการวางแผนการผลิตและการจัดการข้อมูล ควบคู่กับการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เทคโนโลยีในพื้นที่เกษตรกรรม การส่งเสริมการลงทุนของการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้กับเกษตรกร การเพิ่มพูนความรู้และทักษะของเกษตรกรในการบริหารจัดการฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น นอกจากนี้ การดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุน/ช่วยเหลือเกษตรกรในระยะต่อไป ควรพิจารณากำหนดเงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือ (Conditional Incentive) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสร้างแรงจูงใจและผลักดันให้เกษตรกรเกิดความต้องการปรับระบบการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตภาพและคุณภาพของผลผลิต อันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกร ความคุ้มค่าของงบประมาณ และการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตรไทย

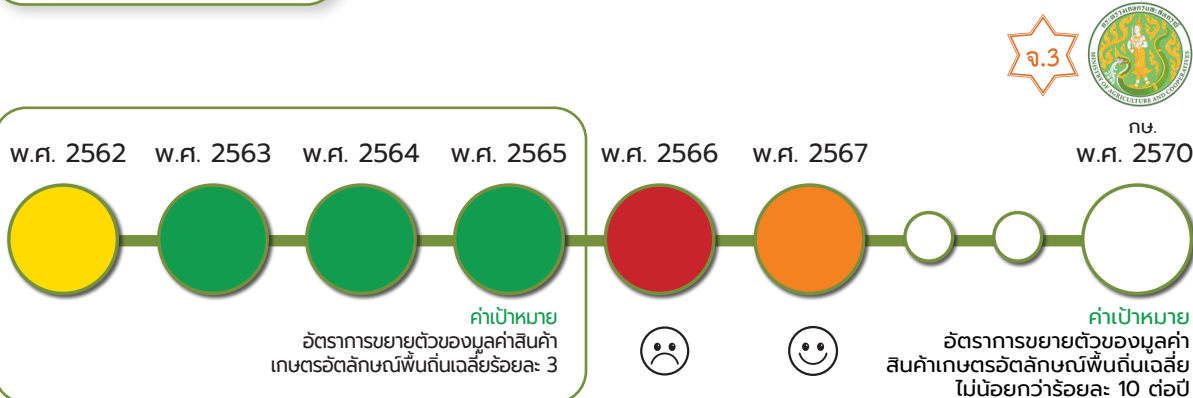
030101

แผนแม่บทย่อย | เกษตรอัตลักษณ์พื้นที่

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย (Y1)

030101

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

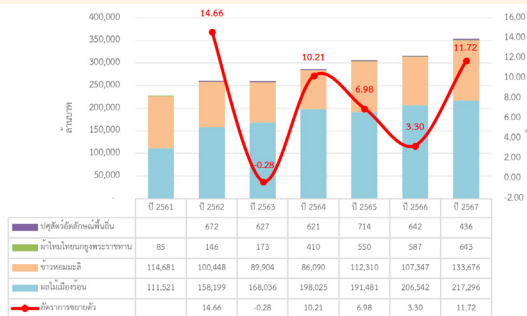
หมายเหตุ : * เป้าหมาย 030101 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2566 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลัง ส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้น ๆ อาจมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏให้เห็นในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2562 - 2566

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)				
030101	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565)	(ข้อมูล พ.ศ. 2566)	(ข้อมูล พ.ศ. 2567)		
	305,055 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 6.98 (Revised)*	315,118 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.30 (Revised)*	352,051 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 11.72	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		แย้งลง 😞 ร้อยละ 52.75	ดีขึ้น 😊 ร้อยละ 255.27		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 7.51 ต่อปี	สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 117.20 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 75.10 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับเสี่ยง ในการบรรลุเป้าหมาย

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้นพิจารณาจากมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของไทย ประกอบด้วย มูลค่าผลผลิตผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญ (ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลองกอง) ข้าวหอมมะลิ ผ้าไหมไทยนกกยุงพระราชทาน และผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์อัตลักษณ์พื้นถิ่น จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่ารวม (ณ ราคาประจำปี) 352,051 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่ารวม (ณ ราคาประจำปี) 315,118 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 11.72 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.30 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้นร้อยละ 255.27 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 117.20 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี) พบว่า มูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7.51 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 75.10 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานะบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม)

มูลค่าและอัตราการขยายตัวของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น
พ.ศ. 2561 - 2567

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567

- หมายเหตุ: 1) ผลไม้เมืองร้อน (ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลองกอง)
2) ผลผลิตเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น สาขาปศุสัตว์ (โคขุนโพนยางคำ ไช้เค็มไชยา ไก่เบตง)
3) ปี 2561 ยังไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลผลผลิตจากปศุสัตว์

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างขีดความสามารถด้านการผลิตผ่านการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการสร้างแบรนด์หรือเรื่องราว โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ **โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น** ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาสายพันธุ์พื้นถิ่น การส่งเสริมมาตรฐานการผลิตและการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม **โครงการส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาดสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นสู่ตลาดยุคใหม่** ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นทั้งในและต่างประเทศ อาทิ การเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ซึ่งให้เกษตรกรเป็นผู้จำหน่ายเอง โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนเกษตรกรให้รับรู้และเข้าใจความต้องการของตลาด **โครงการยกระดับคุณค่าและนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้าให้แก่ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งที่เป็นอัตลักษณ์พื้นถิ่น** ที่มุ่งเน้นพัฒนาเกษตรกรและผู้ประกอบการเลี้ยงผึ้งและผลิตภัณฑ์น้ำผึ้ง ให้สามารถสร้างแบรนด์ สร้างเรื่องราว ด้วยการใช้คุณลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์ของน้ำผึ้งในพื้นที่ เพื่อต่อยอดสู่การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นที่มีเอกลักษณ์ต่อไป นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานได้มีการขับเคลื่อนโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นจากแหล่งผลิตในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วภูมิภาคของไทยใช้ประโยชน์และต่อยอดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มของธุรกิจชุมชนผ่านอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบรรจุภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลายมากขึ้น ควบคู่กับการสร้างการรับรู้เรื่องราวของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น อาทิ กลุ่มเกษตรกรในท้องถิ่นต่าง ๆ ยังขาดการนำอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่มาใช้สร้างความแตกต่างและความโดดเด่นให้กับสินค้าเกษตร และอาจขาดการบริหารจัดการผลผลิตที่มีประสิทธิภาพเพื่อจะสามารถผลิตสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นออกสู่ตลาดได้อย่างสม่ำเสมอ กระบวนการผลิตและบรรจุภัณฑ์สินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่อาจยังไม่มีการควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐาน รวมถึงเกษตรกรบางรายยังขาดแรงจูงใจในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น อาทิ เกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหม/ผ้าฝ้ายส่วนใหญ่ยังไม่มีความสนใจในการขอรับรองมาตรฐานเนื่องจากเกษตรกรจะทอผ้าเป็นอาชีพเสริม ตลอดจนการสร้างเครือข่ายและช่องทางการจำหน่ายสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่จำกัด นอกจากนี้ การประสบกับภัยธรรมชาติส่งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต อาทิ ภัยแล้งส่งผลให้การผลิตข้าวเหนียวขาวเกลี้ยงลดลง และต้นมะขามหวานไม่ออกดอก ส่วนพายุฤดูร้อนส่งผลให้ต้นกล้วยไข่ที่กำลังออกเครือหักล้มจำนวนมาก

030101

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การขับเคลื่อนเพื่อให้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างความตระหนักรู้ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์ อัตลักษณ์ของพื้นที่และการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าให้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรในระยะยาว และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการผลิตและบรรจุภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน การบริหารจัดการให้มีสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นออกสู่ตลาดสม่ำเสมอ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายและเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า ควบคู่กับการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงเรื่องราวและความโดดเด่นของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่แตกต่างจากสินค้าทั่วไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น อาทิ การท่องเที่ยวและบริการ รวมถึงส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในระดับประเทศ และเพื่อการส่งออกไปยังตลาดโลก ตลอดจนการวางแผนการผลิตรองรับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น อาทิ ภัยแล้ง อุทกภัย เพื่อลดผลกระทบต่อผลผลิตทั้งปริมาณ คุณภาพ และความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

030201

แผนแม่บทย่อย | เกษตรปลอดภัย

 เป้าหมาย
 แผนแม่บทย่อย (Y1)

030201

สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

กษ.

พ.ศ. 2570

พ.ศ. 2562

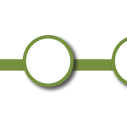
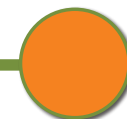
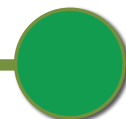
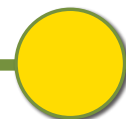
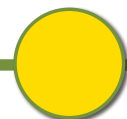
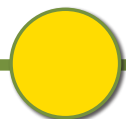
พ.ศ. 2563

พ.ศ. 2564

พ.ศ. 2565

พ.ศ. 2566

พ.ศ. 2567

อัตราขยายตัวมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยเฉลี่ยร้อยละ 3

ค่าเป้าหมาย

- ค่าเป้าหมาย
- 1) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
 - 2) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี

หมายเหตุ : * เป้าหมาย 030201 สถานการณ์ พ.ศ. 2563 - 2566 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวได้มีการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลัง ส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้น ๆ อาจมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏให้เห็นในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2563 - 2566

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

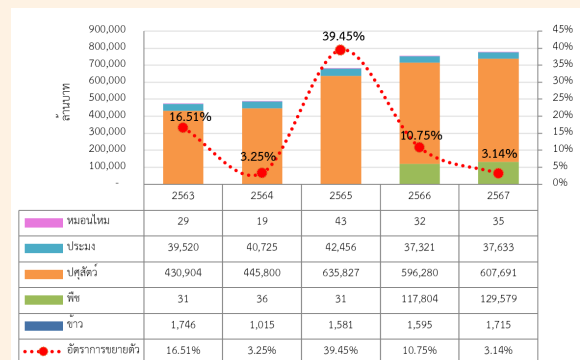
ตัวชี้วัด :	① อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP (เฉลี่ยร้อยละ)				
030201	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 679,938 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 39.45 (Revised)*	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 753,032 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 10.75 (Revised)*	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 776,653 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.14	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		แย่ลง 😞 ร้อยละ 72.75	แย่ลง 😞 ร้อยละ 70.79		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 6.94 ต่อปี	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 62.74 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 138.87 ของค่าเป้าหมาย
ตัวชี้วัด :	② อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ (เฉลี่ยร้อยละ)				
030201	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 8,153 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 19.17 (Revised)*	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 8,749 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 7.31 (Revised)*	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 8,188 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 6.42	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		ดีขึ้น 😊 ร้อยละ 138.16	แย่ลง 😞 ร้อยละ 187.78		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 0.45 ต่อปี	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -128.38 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 8.94 ของค่าเป้าหมาย
ภาพรวมสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 โดยการเฉลี่ยจากทั้ง 2 ตัวชี้วัด					คิดเป็นร้อยละ 54.47 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับเสี่ยง ในการบรรลุเป้าหมาย

*หมายเหตุ : การคำนวณสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเกินร้อยละ 100 จะกำหนดให้เป็น 100 โดยมีการคำนวณ ดังนี้ $\frac{100 + 8.94}{2}$

ราคาสินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นพิจารณาจากมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยของไทย ประกอบด้วย สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และสินค้าเกษตรอินทรีย์ จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า

1) สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP มีมูลค่ารวม (ณ ราคาประจำปี) 776,653 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่า (ณ ราคาประจำปี) 753,032 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.14 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 10.75 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ลงร้อยละ 70.79 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย

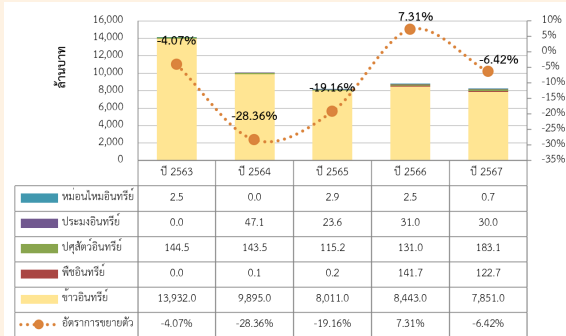
มูลค่าและอัตราการขยายตัวของสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP พ.ศ. 2563 - 2567

พ.ศ. 2567 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 62.74 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี) พบว่า มูลค่าสินค้าเกษตร ที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.94 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 138.87 ของค่าเป้าหมาย

2) **สินค้าเกษตรอินทรีย์** มีมูลค่ารวม (ณ ราคาประจำปี) 8,188 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่า (ณ ราคาประจำปี) 8,749 ล้านบาท คิดเป็นมูลค่าลดลงร้อยละ 6.42 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7.31 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่งร้อยละ 187.78 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -128.38 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี) พบว่า มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 0.45 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 8.94 ของค่าเป้าหมาย

มูลค่าและอัตราการขยายตัวสินค้าเกษตรอินทรีย์
พ.ศ. 2563 - 2567

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567

เมื่อพิจารณาภาพรวมสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 โดยการเฉลี่ยจากทั้ง 2 ตัวชี้วัด พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 54.47 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกร ชุมชน และผู้ประกอบการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐาน ตั้งแต่การถ่ายทอดองค์ความรู้ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การพัฒนาระบบและตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร การพัฒนาตลาดเพื่อสร้างแหล่งจำหน่ายผลผลิตให้แก่เกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐาน โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิ **โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน** ที่มุ่งเน้นพัฒนาเกษตรกรให้ปรับปรุงระบบการผลิตเพื่อเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนปัจจัยการผลิต ตลอดจนพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกร **โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร** ที่มุ่งเน้นควบคุมกำกับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรทั้งพืช ประมง และปศุสัตว์ เพื่อให้ได้มาตรฐานสากลตั้งแต่แหล่งผลิตระดับฟาร์ม โรงงานผลิตและแปรรูป การตรวจห้องปฏิบัติการ ตลอดจนร้านค้าจำหน่าย **โครงการยกระดับคุณภาพผลไม้ส่งออกไปจีน** ที่มุ่งเน้นตรวจรับรองมาตรฐานกระบวนการผลิต

ทุเรียน ลำไยให้เป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้า โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร ที่มุ่งเน้นปรับปรุงพฤติกรรมเกษตรกรให้จัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน และลดการใช้สารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำระบบฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของประเทศ ที่จัดทำฐานข้อมูลเขตเกษตรอินทรีย์ (Organic Zoning) และระบบติดตามความก้าวหน้าการพัฒนากลุ่มเกษตรกรเพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมถึงโครงการส่งเสริมตลาดและประชาสัมพันธ์ชาวอินทรีย์ไทยของกรมการค้าต่างประเทศ ที่มุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ชาวอินทรีย์ไทยให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศ และจัดการพบปะเจรจาธุรกิจการค้าระหว่างผู้ประกอบการชาวอินทรีย์ไทยกับผู้นำเข้าชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานส่วนใหญ่ได้มีการดำเนินการที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนปัจจัยการผลิต และตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรให้เกษตรกร และสถานประกอบการเพื่อเข้าสู่มาตรฐานสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ แต่การดำเนินการยังคงอยู่ในระยะการปรับเปลี่ยนการผลิต ส่งผลให้ยังไม่สามารถรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้มูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้นได้อาทิ สินค้าอินทรีย์ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและเคยชินกับการทำเกษตรรูปแบบเดิม และการทำเกษตรอินทรีย์ต้องมียุทธศาสตร์การปรับเปลี่ยน ส่งผลให้เกษตรกรยังเข้าสู่ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไม่มากเท่าที่ควร สินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานส่วนใหญ่จะถูกส่งออกต่างประเทศ เนื่องจากตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยในประเทศยังมีกลุ่มผู้บริโภคจำกัดและประชาชนอาจยังขาดความตระหนักต่อความสำคัญของการบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัย รวมถึงราคาสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญหากนำไปขายในตลาดทั่วไป อีกทั้งขาดการสนับสนุนให้เข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่งผลให้เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เข้าสู่มาตรฐาน และไม่ขอยื่นต่ออายุใบรับรองมาตรฐาน เนื่องจากไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองมาตรฐาน นอกจากนี้ กระบวนการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยของไทยยังต้องคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยง โดยเฉพาะความแปรปรวนของสภาพอากาศ การระบาดของโรคและแมลง และเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า

030201

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรปลอดภัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญตั้งแต่การสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยตามระบบการจัดการคุณภาพหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และการทำเกษตรอินทรีย์ภายใต้ระบบตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งมาตรฐานสากลระดับประเทศ และระดับชุมชนที่จะทำให้เกษตรกรสามารถได้รับราคาเพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม การสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำไปสู่การปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน และการพัฒนาระบบตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานและระบบตรวจสอบย้อนกลับให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและกลุ่มผู้บริโภค รวมถึงการต่อยอดสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานไปสู่การจำหน่ายสินค้าที่มีคุณภาพสูง ทั้งในรูปแบบการจำหน่ายโดยตรงหรือผลิตเป็นวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าอาหารแห่งอนาคต (Future Food) และการส่งเสริมองค์ความรู้เรื่องการจัดทำแผนการผลิตและเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดให้กับเกษตรกรโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมการรวมกลุ่มและยกระดับกลุ่มให้เป็นผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองราคากับผู้รับซื้อ ควบคู่ไปกับการสร้างการรับรู้ให้ผู้บริโภคเห็นถึงความสำคัญของการบริโภคสินค้าปลอดภัยเพื่อสุขภาพและโภชนาการที่เหมาะสม ตลอดจนเพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง อาทิ การพัฒนาคุณภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่ทนต่อความแปรปรวนของสภาพอากาศ โรค/แมลง และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

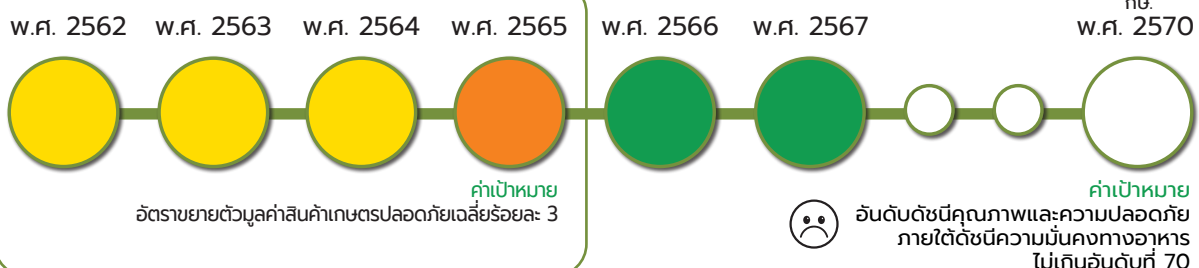
030202

แผนแม่บทย่อย | เกษตรปลอดภัย

 เป้าหมาย
 แผนแม่บทย่อย (Y1)

030202

ผลักดันที่เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	อันดับดัชนีคุณภาพและความปลอดภัยภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (อันดับภายในปี 2570)				
030202	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) อันดับ 102 จาก 113 ประเทศ (45.3 คะแนน) (Proxy)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ระดับดีมาก 0.93 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1 (Proxy)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ระดับดีมาก 0.92 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1 (Proxy)**	ระดับดี (0.60 - 0.79 คะแนน) (Proxy)**	ระดับดี (0.60 - 0.79 คะแนน) (Proxy)**
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		เริ่มสำรวจใน พ.ศ. 2566 เป็นครั้งแรก จึงไม่สามารถ เทียบกับปีก่อนหน้าได้	แย่ลง 😞 ร้อยละ 1.08		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 116.46 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 116.46 ของค่าเป้าหมาย บรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้

**หมายเหตุ : เป้าหมาย 030202 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2565 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง คือ อันดับและคะแนนดัชนีคุณภาพและความปลอดภัย ภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหารโลก (Global Food Security Index) และสถานการณ์ พ.ศ. 2566 - 2567 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง คือ ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร พ.ศ. 2566 จัดทำโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) และใช้ค่าเป้าหมายจากตัวชี้วัดเทียบเคียง เป็นค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2567 และ พ.ศ. 2570

ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น มีตัวชี้วัดตามแผนแม่บทฯ คือ อันดับดัชนีคุณภาพและความปลอดภัยภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (Global Food Security Index) อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ พ.ศ. 2565 เป็นต้นมา ไม่มีการเผยแพร่รายงานดัชนีความมั่นคงด้านอาหารโลกดังกล่าว ดังนั้น การรายงานสถานการณ์ของเป้าหมายนี้ใน พ.ศ. 2567 จึงพิจารณาเทียบเคียงจากดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตร จัดทำโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า จากการศึกษาความเชื่อมั่นด้านคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตร จำนวน 11 กลุ่มสินค้า คือ ข้าวสารบรรจุถุง เนื้อไก่ ไช้ไก่ ปลาน้ำจืด กุ้งทะเล ผลไม้ที่กินเปลือกได้ ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้ ผักผล ผักใบ ผักแบบหัว และเนื้อหมู ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ที่คะแนน 0.92 (หากค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพและความปลอดภัยสูงมาก) และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีคะแนน 0.93 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ลงร้อยละ 1.08 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบเคียงกับค่าเป้าหมาย

ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตรโดยรวม ปี 2567	ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพของสินค้าเกษตร ปี 2567	ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตร ปี 2567
ข้าวสารบรรจุถุง 0.98	ข้าวสารบรรจุถุง 0.99	ข้าวสารบรรจุถุง 0.97
เนื้อไก่ 0.96	เนื้อไก่ 0.98	เนื้อไก่ 0.96
ไช้ไก่ 0.93	ไช้ไก่ 0.96	ไช้ไก่ 0.88
ปลาน้ำจืด 0.91	ปลาน้ำจืด 0.92	ปลาน้ำจืด 0.90
กุ้งทะเล 0.88	กุ้งทะเล 0.91	กุ้งทะเล 0.84
ผลไม้ที่กินเปลือกได้ 0.93	ผลไม้ที่กินเปลือกได้ 0.93	ผลไม้ที่กินเปลือกได้ 0.90
ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้ 0.96	ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้ 0.97	ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้ 0.94
ผักผล 0.92	ผักผล 0.92	ผักผล 0.88
ผักใบ 0.88	ผักใบ 0.89	ผักใบ 0.85
ผักแบบหัว 0.93	ผักแบบหัว 0.94	ผักแบบหัว 0.93
เนื้อหมู 0.91	เนื้อหมู 0.95	เนื้อหมู 0.88
รวมทุกสินค้าเกษตร 0.92	รวมทุกสินค้าเกษตร 0.93	รวมทุกสินค้าเกษตร 0.89

ที่มา: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.), 2567

- หมายเหตุ: 1) การอ่านค่าความเชื่อมั่นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 0.00-0.19 ระดับแย่ที่สุด, 0.20-0.39 ระดับแย่, 0.40-0.59 ระดับปานกลาง, 0.60-0.79 ระดับดี และ 0.80-1.00 ระดับดีมาก
- 2) แบบสำรวจความเชื่อมั่นผู้บริโภคฯ จำแนกเป็น 3 ชุด คือ ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพและความปลอดภัย ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพและความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่มีต่อความปลอดภัย

ของแผนปฏิบัติการด้านการจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566 – 2570) ใน พ.ศ. 2567 และ พ.ศ. 2570 ซึ่งมีค่าเป้าหมายเดียวกัน (ระดับดี มีคะแนนอยู่ในช่วง 0.60 - 0.79) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 116.46 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีผลการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้อง อาทิ โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่มุ่งเน้นพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานบนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อรักษาและเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิที่สำคัญ โดยมีสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ดำเนินการภายใต้โครงการนี้ ประกอบด้วย ข้าวอินทรีย์ มันสำปะหลังอินทรีย์ และผักอินทรีย์ เพื่อยกระดับสินค้าเกษตรของกลุ่มจังหวัดให้มีความปลอดภัยได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทั้งนี้สำหรับเป้าหมายนี้ไม่มีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อย่างไรก็ตาม จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานส่วนใหญ่มุ่งเน้นการควบคุม กำกับดูแลการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหารเพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล รวมถึงการเฝ้าระวัง ตรวจสอบติดตามสถานที่นำเข้า คัดและบรรจุ สถานที่ประกอบการด้านอาหาร ตลอดจนการตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหารให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ แต่การดำเนินงานอาจยังขาดการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการเพื่อให้มีการผลิตอาหารที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัย ลดการสูญเสีย และมีคุณค่าทางโภชนาการ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและมีผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน อาทิ การบังคับใช้กฎหมาย นโยบาย และมาตรการในการบริหารจัดการด้านคุณภาพ ความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหารที่อาจยังไม่ครอบคลุมทั้งแหล่งที่ผลิต รวบรวม/คัดกรอง และจำหน่าย รวมถึงชนิดสินค้าที่หลากหลาย ตลอดจนการติดตามและรายงานข้อมูลสถานการณ์คุณภาพความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหารของไทยอย่างต่อเนื่อง

030301

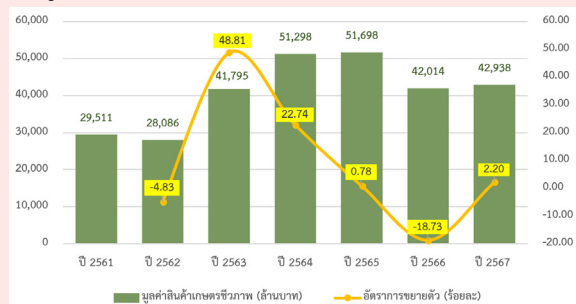
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)				
030301	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565 (ข้อมูล พ.ศ. 2565)	พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566)			
	51,698 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 0.78 (Revised)*	42,014 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 18.73 (Revised)*	42,938 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.20	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		แยลง ร้อยละ 2,502.27	ดีขึ้น ร้อยละ 111.74		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) ลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 8.27 ต่อปี	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 14.66 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ -55.11 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้นพิจารณาจากมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพของประเทศไทย ประกอบด้วย (1) มูลค่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน (เอทานอล ไบโอดีเซล) (2) มูลค่าสมุนไพรและเครื่องเทศ (ขมิ้นชัน พริกไทย กระชายดำ กระเจี๊ยบแดง ว่านหางจระเข้ ใพล ฟ้าทะลายโจร) และ (3) มูลค่าแมลงเศรษฐกิจ (ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง จิ้งหรีด) จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่ารวม (ณ ราคาประจำปี) 42,938

ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่า (ณ ราคาประจำปี) 42,014 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.20 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีมูลค่าลดลงร้อยละ 18.73 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น ร้อยละ 111.74 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 14.66 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี) พบว่ามูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพในช่วง พ.ศ. 2566 - 2567 มีมูลค่าลดลงเฉลี่ยร้อยละ 8.27 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -55.11 ของค่าเป้าหมายส่งผลให้สถานะบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)

มูลค่าและอัตราการขยายตัวสินค้าชีวภาพ พ.ศ. 2561 - 2567

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการและสร้างมูลค่าเพิ่มจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้กับเกษตรกร โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิ **โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร** ที่มุ่งเน้นพัฒนาเกษตรกรให้สามารถนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และผลผลิตทางการเกษตรส่วนเกินมาใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าเพิ่ม **โครงการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร** และ **โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ** ที่มุ่งเน้นพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตพืชสมุนไพรท้องถิ่นได้ตรงตามมาตรฐาน เพื่อต่อยอดเชิงพาณิชย์และใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ รวมถึงยกระดับโรงแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้ได้มาตรฐาน GMP รวมถึงโครงการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพรและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่มูลค่า และโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่สินค้าพรีเมียม ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่มุ่งเน้นพัฒนาสมุนไพรครบวงจรตั้งแต่การอนุรักษ์ ผลิต แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ และส่งเสริมการขาย รวมทั้งผลักดันการใช้สมุนไพรรักษาโรคและส่งเสริมสุขภาพ และโครงการพัฒนาระบบเกษตรอัจฉริยะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจรเพื่อการผลิตพืชผักสมุนไพรพรีเมียมของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตพืชผักสมุนไพรด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงและมีต้นทุนที่เหมาะสมในการขยายผลสู่เกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานมีการดำเนินการที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร การนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์เพื่อลดต้นทุน รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น อาทิ เกษตรกรในหลายพื้นที่อาจยังมีการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 และการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร/สินค้าเกษตรชีวภาพอาจยังขาดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และยังคงจำกัดอยู่ในพื้นที่ขนาดเล็กของเกษตรกรรายย่อย รวมถึงการรับรองมาตรฐานสินค้ายังมีน้อยตลอดจนขาดการเชื่อมโยงความต้องการวัตถุดิบสินค้าระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบกับผู้แปรรูป/ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงการผลิตกับภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสินค้าเกษตรชีวภาพจะเป็นวัตถุดิบสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต (Future Food) ที่ตลาดโลกมีแนวโน้มเติบโตขึ้น อาทิ โปรตีนทางเลือก อาหารทางการแพทย์และสารประกอบเชิงฟังก์ชัน

030301

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมงสำหรับผลิตสินค้าชีวภาพในท้องถิ่นที่ได้มาตรฐานสินค้าเกษตรและผลักดันเพื่อต่อยอดไปสู่การจำหน่ายสินค้าที่มีคุณภาพสูง ทั้งในรูปแบบการจำหน่ายสินค้าเกษตรโดยตรงหรือผลิตเป็นวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าอาหารแห่งอนาคต อาทิ การผลิตสมุนไพรเพื่อผลิตสารสกัดในยาและเวชภัณฑ์ การผลิตจิ้งหรีดและแมลงเศรษฐกิจอื่น ๆ เพื่อสกัดเป็นโปรตีนทางเลือก อันจะเป็นการเพิ่มอุปสงค์ของการบริโภคสินค้าและสร้างรายได้กลับมายังเกษตรกรเพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าได้อย่างต่อเนื่องต่อไป นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น อาทิ การวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสินค้าเกษตรชีวภาพ กฎหมาย/นโยบาย/มาตรการการบริหารจัดการสินค้าชีวภาพ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสินเชื่อ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคหันมาใส่ใจสุขภาพและโภชนาการทางอาหารเพื่อสร้างอุปสงค์ในการใช้วัตถุดิบสินค้าเกษตรชีวภาพและขยายตลาดสินค้ากลุ่มนี้ให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง

030302

แผนแม่บทย่อย | เกษตรชีวภาพ

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย (Y1)
030302

วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญา
ท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น

กษ.

ว.ศ. 2570

ว.ศ. 2562

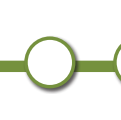
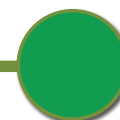
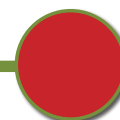
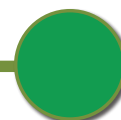
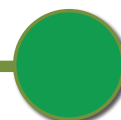
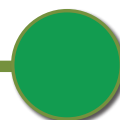
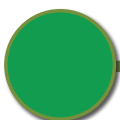
ว.ศ. 2563

ว.ศ. 2564

ว.ศ. 2565

ว.ศ. 2566

ว.ศ. 2567

ค่าเป้าหมาย
จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดเล็กและผลิตภัณฑ์
จากฐานชีวภาพ 1 วิสาหกิจ : 1 ตำบล

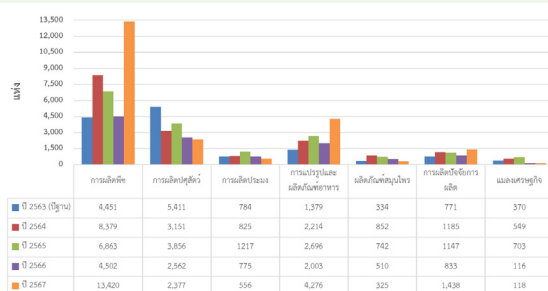
ค่าเป้าหมาย
การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจ
ชุมชนเกี่ยวกับเกษตรชีวภาพเพิ่มขึ้น
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 จากปีฐาน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)				
030302	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 17,224 แห่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.07 จากปีฐาน	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 11,301 แห่ง ลดลงร้อยละ 16.28 จากปีฐาน	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 22,510 แห่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.74 จากปีฐาน	เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 จากปีฐาน	เพิ่มขึ้น เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี จากปีฐาน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		แย้มลง ☹️ ร้อยละ 160.14	ดีขึ้น ☺️ ร้อยละ 509.70		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 25.23 จากปีฐาน (พ.ศ. 2563)	สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 444.94 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 168.17 ของค่าเป้าหมาย บรรลุเป้าหมาย ตามกำหนดไว้

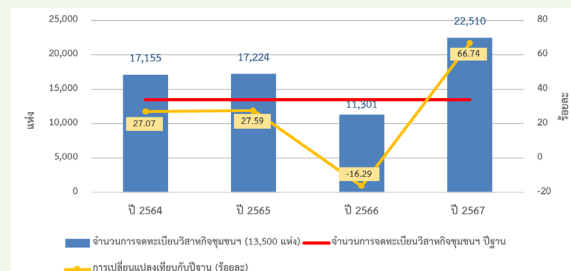
วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบล เพิ่มขึ้นพิจารณาจากจำนวนการจดทะเบียน วิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ จัดทำโดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับ เกษตรชีวภาพ จำนวนทั้งสิ้น 22,510 แห่ง คิดเป็น การเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.74 จากปีฐาน (พ.ศ. 2563) โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีการจดทะเบียนฯ จำนวน 11,301 แห่ง หรือลดลงร้อยละ 16.28 จากปีฐาน สะท้อนให้เห็น สถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้นร้อยละ 509.95 ในขณะที่เดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 จากปีฐาน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 444.94 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับ ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 จากปีฐาน) พบว่า การจดทะเบียน วิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 25.23 จากปีฐาน (พ.ศ. 2563) ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็น ร้อยละ 168.17 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**บรรลุ เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)**

จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ พ.ศ. 2563 - 2567

หมายเหตุ: จำนวนวิสาหกิจชุมชนมีการนับซ้ำ เนื่องจากวิสาหกิจ ชุมชนหนึ่งแห่งมีการแจ้งประเภทกิจการมากกว่า 1 ประเภทกิจการ (กิจกรรมหลักและกิจกรรมรอง)

จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ เทียบกับปีฐาน

ที่มา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567

030302

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในการพัฒนาสินค้าและบริการจากฐานชีวภาพ ด้วยการรวมกลุ่มผู้ผลิตสินค้าและบริการจากฐานข้อมูลวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ สำหรับเป้าหมายนี้ไม่มีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อย่างไรก็ตาม จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดทำโครงการ/การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายจำนวนน้อย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในการต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น อาทิ การขาดการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายในการสำรวจ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น/ชุมชนอย่างเป็นระบบ การสนับสนุนแหล่งเงินทุนและองค์ความรู้ในการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพที่ยังไม่เพียงพอ และวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพที่มีการจัดตั้งขึ้นแล้วอาจยังไม่มีคามเข้มแข็งและความพร้อมในการแข่งขัน เนื่องจากขาดทักษะการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ตลอดจนการขับเคลื่อนนโยบายและมาตรการจัดการมลพิษและภัยคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพของภาครัฐที่ยังไม่ทั่วถึงและขาดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การขับเคลื่อนเพื่อให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการสร้างร่วมมือกับเครือข่ายระดับท้องถิ่น/ชุมชนในการสำรวจข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่จะนำไปสู่การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพ และการสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพ อาทิ สินเชื่อสีเขียว (Green Credit) พันธบัตรเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green Bond) แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพที่มีการจัดตั้งแล้วให้มีความเข้มแข็งในระยะยาว ทั้งการพัฒนาการผลิต การตลาดให้เหมาะสมตามศักยภาพของวิสาหกิจและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ เพื่อนำไปสู่การวางแผนและการลงทุนที่จะส่งผลต่อการขอรับการสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมให้วิสาหกิจการเกษตรประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG (เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว) เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดปริมาณของเสีย และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาแนวทางการลดภัยคุกคามและมลพิษที่เน้นการเฝ้าระวัง และป้องกันก่อนเกิดปัญหา โดยสร้างความร่วมมือในการติดตามและพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น/ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

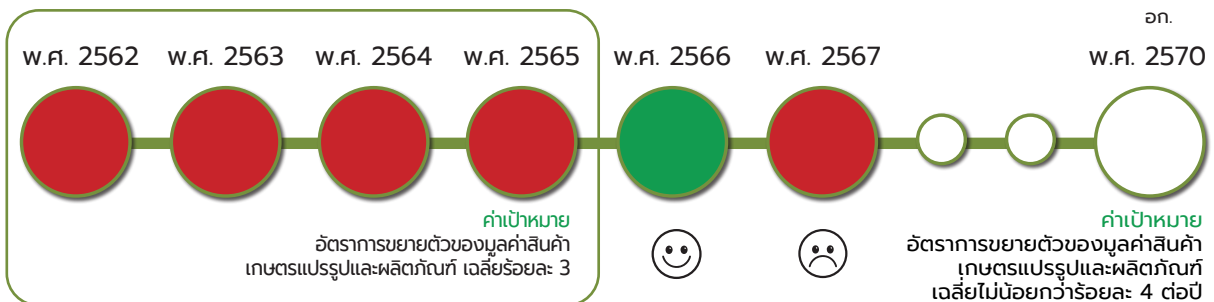
แผนแม่บทย่อย | เกษตรแปรรูป

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย (Y1)
030401

สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

อก.

หมายเหตุ : * เป้าหมาย 030401 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2566 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลัง ส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้น ๆ อาจมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏให้เห็นในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2562 - 2566

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

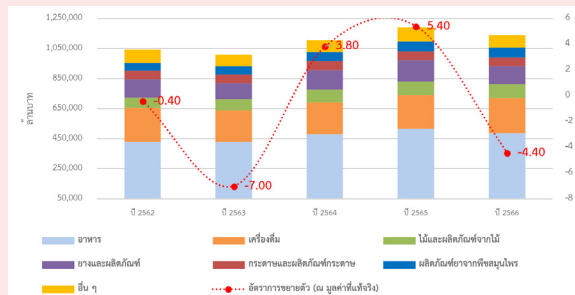
ตัวชี้วัด :	อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)				
030401	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2564) 1,105,178 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.8 (Revised)*	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 1,189,320 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.4 (Revised)*	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 1,139,085 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 4.4	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		ดีขึ้น 😊 ร้อยละ 42.11	แย่ลง 😞 ร้อยละ 181.48		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 0.5 ต่อปี	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -110 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้นพิจารณาจากมูลค่ารวมของสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของประเทศไทย ประกอบด้วย อาหาร เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ฯลฯ โดยข้อมูลจัดทำจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2566) พบว่า สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่ารวม (ณ ราคาประจำปี) 1,139,085 ล้านบาท และหากพิจารณา ณ ราคาที่แท้จริงจะมีมูลค่าลดลงร้อยละ 4.4 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.4 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่งร้อยละ 181.48 โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของการผลิตผลิตภัณฑ์

อาหาร เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ยาง และเครื่องหนังและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (คิดเป็นร้อยละ 42.8 20.5 10.3 และ 4.2 ตามลำดับ) ตามการลดลงของการผลิตน้ำตาล การแปรรูปและการถนอมผลไม้และผัก และการผลิตอาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากวัตถุดิบสำคัญ ได้แก่ อ้อยมันสำปะหลัง และสับปะรด มีผลผลิตลดลงในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -110 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี) พบว่า มูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 0.5 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

มูลค่า (ณ ราคาประจำปี) และอัตราการขยายตัว (มูลค่าที่แท้จริง) ของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สำคัญ พ.ศ. 2562 - 2566

ที่มา: กองบัญชีประชาชาติ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2567)

หมายเหตุ: การปรับปรุงมูลค่าที่แท้จริง และอัตราการขยายตัว ในปี 2565 ส่วนหนึ่งมาจากการที่ข้อมูลต้นทาง MPI ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีการเปลี่ยนฐานการคำนวณ จากฐานปี 2559 เป็นฐานปี 2564 ส่งผลให้ข้อมูลมูลค่าของสาขาอุตสาหกรรมเปลี่ยนไปด้วย

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนองค์ความรู้และโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และอุปกรณ์การเกษตรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ความสำคัญในด้านการตลาดเพื่อยกระดับสมรรถนะผู้ประกอบการ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อาทิ **โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าประมง** ของกรมประมง ที่มุ่งเน้นถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีตั้งแต่หลังการจับสัตว์น้ำ การแปรรูป บรรจุภัณฑ์ การตลาด พร้อมตรวจรับรองตราสัญลักษณ์ประมงธงเขียวให้กับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของกรมประมงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค โครงการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างรากฐานของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรแปรรูปขนาดกลางขนาดย่อมไทยสู่ตลาดโลก ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่มุ่งเน้นส่งเสริมความรู้ให้กับผู้ประกอบการ SMEs เพื่อพัฒนาการผลิตอาหารเกษตรแปรรูปให้ได้มาตรฐานสากล และเตรียมความพร้อม

ในการส่งออกต่างประเทศ โครงการเสริมสร้างศักยภาพสินค้าเกษตรนวัตกรรมไทยเพื่อการต่อยอดเชิงพาณิชย์ ของกรมการค้าต่างประเทศ ที่มุ่งเน้นส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้าเกษตรนวัตกรรมไทย ขยายช่องทางตลาด และเจรจาจับคู่ธุรกิจให้ผู้ประกอบการไทยกับคู่ค้าทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงโครงการส่งเสริมการแปรรูป กาแฟอาราบิก้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการใช้นวัตกรรม โครงการแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อ การเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมการตลาดข้าวไทยในตลาดโลก และโครงการการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและเพิ่มมูลค่าตลอดโซ่คุณค่าของข้าวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ของมหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง ที่มุ่งเน้นการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ผลงานวิจัยมาพัฒนากระบวนการแปรรูปสินค้า เกษตรมูลค่าสูง นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานได้ดำเนินการถ่ายทอด ความรู้ด้านเทคโนโลยี/นวัตกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้เป็นสินค้ามูลค่าสูงและสอดคล้อง กับความต้องการของตลาด รวมถึงการขยายช่องทางการตลาด โดยมุ่งเน้นวิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการ ด้านเกษตรและอาหารกลุ่ม SMEs ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์จากวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มสหกรณ์ยังมีความสามารถในการแข่งขัน ต่ำ เนื่องจากวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มสหกรณ์มีข้อจำกัดด้านการสนับสนุนเงินทุนและเทคโนโลยีการแปรรูป ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์อาหารของสถาบันเกษตรกรบางแห่งเป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์เดิมซ้ำ ๆ ไม่มีความหลากหลาย อีกทั้งสถานที่ผลิตยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน อาหารและยา (อย.) ส่งผลให้จำหน่ายสินค้าได้เพียงภายในชุมชน หรือเพียงตลาดท้องถิ่น แต่ไม่สามารถ จำหน่ายบนแพลตฟอร์มออนไลน์ขนาดใหญ่ได้ อาทิ Shopee, Lazada รวมถึงวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มสหกรณ์ บางแห่งอาจขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตลาด การจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ส่งผลกระทบ ต่อการจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การขับเคลื่อนเพื่อให้สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและภาคีเครือข่ายการแปรรูป และสนับสนุน กลุ่มให้เข้าถึงแหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี อุปกรณ์การเกษตรที่เกี่ยวข้อง การสร้างประสบการณ์ ผ่านศูนย์เรียนรู้หรือโรงงานแปรรูปที่ทันสมัย การสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน เพื่อนำความรู้และเทคนิคใหม่ๆ มาปรับใช้ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบ ที่มีมาตรฐาน การสนับสนุนสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ตลอดจนการเสริมสร้าง สมรรถนะผู้ประกอบการให้กลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านการตลาดเพื่อทำหน้าที่ให้ความรู้และคำปรึกษาแก่สถาบันเกษตรกร อาทิ การประชาสัมพันธ์สินค้า การตลาดและการขนส่งกระจายสินค้าทั้งภายในและการส่งออกไปต่างประเทศ ควบคู่กับสร้างความร่วมมือกับห้างสรรพสินค้า หรือร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ เพื่อนำผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจ ชุมชนเข้าไปจำหน่าย นอกจากนี้ ควรปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการดำเนินงานโครงการให้สามารถเบิกจ่าย งบประมาณสำหรับสนับสนุนองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตได้พร้อมกัน

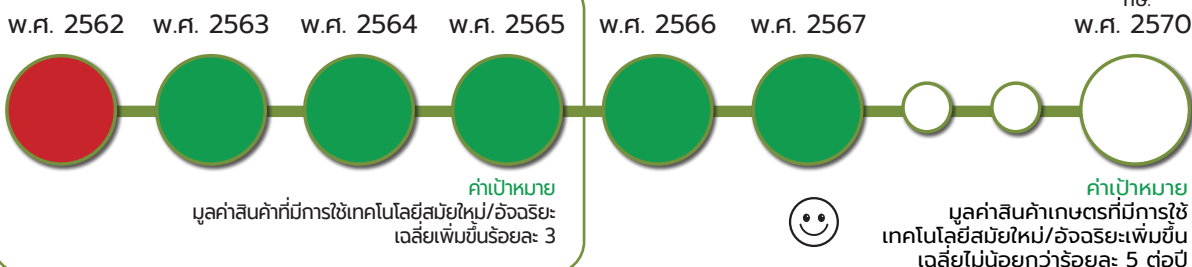

030501

แผนแม่บทย่อย | เกษตรอัจฉริยะ

 เป้าหมาย
 แผนแม่บทย่อย (Y1)

030501

 สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ
 มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	มูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)				
030501	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565 (ข้อมูล พ.ศ. 2564)	พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565)	(ข้อมูล พ.ศ. 2566)		
	20,772.04 บาท/ไร่ (proxy)**	2,832.58 บาท/ไร่ (proxy)**	3,256.05 บาท/ไร่ (proxy)**	เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	เพิ่มขึ้น เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		ไม่สามารถเทียบกับปีก่อนหน้า เนื่องจากใช้ข้อมูลคนละฐาน ทำให้การแปรผลไม่สะท้อน ความเป็นจริง	ดีขึ้น ร้อยละ 14.95		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) มูลค่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 14.95 ต่อปี	สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 299 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 299 ของค่าเป้าหมาย บรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้

หมายเหตุ : ** เป้าหมาย 030501 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2566 มีการใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง คือ มูลค่าของสินค้าเกษตรที่ได้จากการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยข้อมูลการดำเนินงานแปลงใหญ่เกษตรสมัยใหม่ พ.ศ. 2564 มีพื้นที่นำร่อง 85 แปลง และใน พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป มีพื้นที่ดำเนินการโครงการ 3,377 แปลง

มูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้นพิจารณาเทียบเคียงจากมูลค่าของสินค้าเกษตรที่ได้จากการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมการเกษตรมาปรับใช้ ภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2566) พบว่า ในปีการผลิต 2566/67 ได้ดำเนินการไปแล้วทั้งสิ้นจำนวน 3,377 แปลง ในกลุ่มสินค้าเกษตรกว่า 90 ชนิด ซึ่งผลผลิตมีมูลค่าเฉลี่ย 3,256.05 บาท/ไร่ โดยเมื่อเทียบกับปีการผลิตก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ที่ผลผลิตมีมูลค่าเฉลี่ย 2,832.58 บาท/ไร่ สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้นร้อยละ 14.95 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 299 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี) พบว่า ข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะจากพื้นที่ดำเนินโครงการฯ 3,377 แปลง มีการจัดเก็บใน พ.ศ. 2565 - พ.ศ. 2566 จึงคิดอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าได้เฉพาะใน พ.ศ. 2566 เท่านั้น โดยมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 299 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาทักษะเกษตรกรในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรทั้งในเชิงมูลค่าและปริมาณต่อพื้นที่สูงสุด รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรโดยประยุกต์ใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น สามารถลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรให้ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดทั้งภายในและนอกประเทศ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อาทิ **โครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรอัจฉริยะ** ของกรมการข้าว ที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะในพื้นที่นาร่อง พัฒนาระบบการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเกษตรแม่นยำสูง และระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะ ด้วยการใช้เทคโนโลยีภูมิศาสตร์พื้นที่นาเพื่อให้เกษตรกรมีข้อมูลสำหรับวางแผนการผลิตและการเฝ้าระวังเตือนภัย และ**โครงการยกระดับอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม** ของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ที่มุ่งเน้นการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของเครื่องจักรกลการเกษตร โดยนาร่องในอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหารและอุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ ซึ่งเป็นการสร้างมาตรฐานและความเชื่อมั่นในการใช้งานเครื่องจักรกลฯ และสนับสนุนผู้ผลิต/ผู้ประกอบการให้ผลิตเทคโนโลยี/เครื่องจักรกลฯ ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า หน่วยงานได้มีการส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการขยายพื้นที่แปลงต้นแบบการใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ ส่งผลให้มูลค่าของสินค้าเกษตรแปลงต้นแบบเพิ่มขึ้นมากกว่าแปลงทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้สินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและมีผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน อาทิ การเข้าถึงเทคโนโลยี/เครื่องจักรกลสมัยใหม่ยังมีต้นทุนสูง โดยเฉพาะกับเกษตรกรรายย่อย การขาดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในการใช้งาน ซ่อมแซม และดูแลรักษาเทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่ รวมถึงการขาดการสนับสนุนเงินทุน หรือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่สนับสนุนการทำเกษตรอัจฉริยะยังมีอย่างจำกัด ส่งผลให้การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมาใช้ในการบริหารจัดการเกษตรเชิงพื้นที่ยังไม่กว้างขวางนัก

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

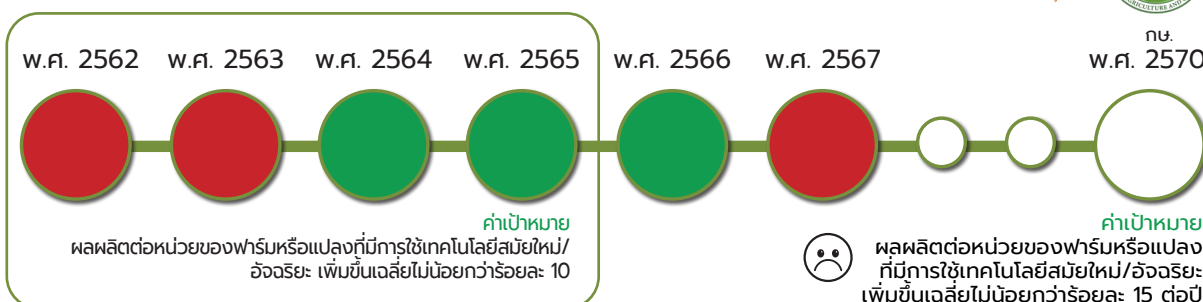
ถึงแม้เป้าหมายสินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น จะบรรลุค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ตามที่กำหนดแล้ว อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการให้บริการด้านการเกษตรอัจฉริยะที่เอื้อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี/เครื่องจักรกลสมัยใหม่ได้ง่ายมากขึ้น ทั้งบริการองค์ความรู้ แหล่งเรียนรู้ บริการเทคโนโลยี/เครื่องจักรกลในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อขยายผลการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ ซึ่งอาจดำเนินการโดยส่งเสริมการนำข้อมูลที่เกิดจาก Sensor ภาพถ่ายดาวเทียม Big data และ Digital footprint ที่แสดงพฤติกรรมของเกษตรกรผ่านการใช้แพลตฟอร์มเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้สถาบันการเงินใช้ประกอบในการประเมินความเสี่ยงของเกษตรกร ติดตามพฤติกรรมในการทำเกษตรของเกษตรกรได้ และสามารถปล่อยสินเชื่อให้เกษตรกรในการทำเกษตรอัจฉริยะเป็นการเฉพาะที่เหมาะสมและทั่วถึงขึ้น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม เครื่องจักรกลสมัยใหม่ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ต้นน้ำ ควบคู่กับการส่งเสริมการดำเนินการที่กลางน้ำและปลายน้ำด้วย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่า ทำให้ได้สินค้าเกษตรอัจฉริยะที่มีคุณภาพออกสู่ตลาดทั้งภายในและนอกประเทศ โดยส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีการแปรรูปขั้นสูงที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร พร้อมทั้งพัฒนาระบบการจัดเก็บและการกระจายสินค้าเกษตร รวมทั้งช่องทางการตลาดในการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพ อาทิ ระบบโลจิสติกส์/คลังสินค้าอัจฉริยะ และแพลตฟอร์มการตลาด เป็นต้น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการในการจัดเก็บข้อมูลมูลค่าสินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายแผนแม่บทฯ และการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

แผนแม่บทย่อย | เกษตรอัจฉริยะ

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย (Y1)

030502

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้
เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ: (เฉลี่ยร้อยละ)				
030502	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2564) N/A (เนื่องจากยังไม่ครบรอบ การเก็บเกี่ยวผลผลิต ของโครงการ)	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 4,435.08 กก./ไร่ (proxy)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 3,451.51 กก./ไร่ (proxy)**	เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15	เพิ่มขึ้น เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		-	แย่งลง ร้อยละ 22.18		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) ผลผลิตต่อหน่วย ลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 22.18 ต่อปี	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -147.85 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ -147.85 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

หมายเหตุ : ** เป้าหมาย 030502 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 – 2565 มีการใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง คือ มูลค่าเพิ่มจากการเพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยีภายใต้การดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่วนสถานการณ์ พ.ศ. 2566 - 2567 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง คือ ผลผลิตต่อหน่วยจากการดำเนินโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่ และเชื่อมโยงตลาด ในพื้นที่ 3,377 แปลง จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น พิจารณาเทียบเคียงจากผลผลิตสินค้าเกษตรจากแปลงต้นแบบที่มีการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเกษตรรูปแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า ในปีการผลิต 2566/67

ได้มีดำเนินการไปแล้วทั้งสิ้นจำนวน 3,377 แปลง

ในกลุ่มสินค้าเกษตร 93 ชนิด มีผลผลิตเฉลี่ย 3,451.51 กิโลกรัมต่อไร่ โดยเมื่อเทียบกับปีการผลิตก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ที่มีผลผลิตเฉลี่ย 4,435.08 กิโลกรัมต่อไร่ สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่งร้อยละ 22.18 สาเหตุหนึ่งเนื่องจากเกษตรกรอาจยังใช้ประโยชน์เทคโนโลยีเครื่องจักรกลฯ ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ และมีปัจจัยภายนอกอื่นเข้ามากระทบในช่วงการเพาะปลูก เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม โรคแมลงศัตรูพืช ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตที่ได้ ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -147.85 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี) พบว่า ข้อมูลผลผลิตสินค้าเกษตรของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะจากพื้นที่ดำเนินโครงการฯ 3,377 แปลง มีการจัดเก็บข้อมูลใน พ.ศ. 2565 - พ.ศ. 2566 จึงคิดอัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตได้เฉพาะใน พ.ศ. 2566 เท่านั้น โดยมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -147.85 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

ผลผลิตของแปลงภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2567

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึง มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีดิจิทัล เครื่องจักรกลเกษตร และระบบข้อมูลสำหรับวางแผนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อาทิ **โครงการส่งเสริมการใช้สัตว์น้ำพันธุ์คุณภาพดีมูลค่าสูงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของกรมประมง** ที่มุ่งเน้นการผลิตและกระจายสัตว์น้ำพันธุ์ดีสู่เกษตรกร รวมถึงพัฒนาเกษตรกรต้นแบบผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำพันธุ์ดี **โครงการเพิ่มมูลค่าและประเมินศักยภาพผลผลิตอ้อยทนแล้งด้วยเทคโนโลยีภาพถ่ายมัลติสเปกตรัม** ของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ที่มุ่งเน้นการสำรวจข้อมูลพื้นที่ปลูกอ้อยและใช้เทคโนโลยีภาพถ่ายมัลติสเปกตรัมในการประเมินศักยภาพการทนแล้งของพันธุ์อ้อย พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้ในการบริหารจัดการไร่อ้อยด้วยภาพถ่ายมัลติสเปกตรัมให้เกษตรกรชาวไร่อ้อย โรงงานน้ำตาลและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานได้มีการดำเนินการ

สร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรร่วมกับชุมชน และการถ่ายทอดความรู้ที่เน้นให้เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ในแปลงของตนเองได้อย่างเข้าใจ รวมถึงสามารถขยายพื้นที่หรือถ่ายทอดไปให้เกษตรกรแปลงข้างเคียงได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น อาทิ การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการทำการเกษตรยังกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ และกลุ่มที่ปลูกพืชมูลค่าสูง การให้บริการหรืออุดหนุนด้านเทคโนโลยี/เครื่องมือจากภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่อาจยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทำการเกษตรในวงกว้าง เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอาจยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตร รวมถึงทักษะด้านการบริหารจัดการกลุ่ม/เครือข่ายในการใช้ทรัพยากร ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรเกษตรอัจฉริยะที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ รวมทั้งเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจยังไม่มีการจัดเก็บและรายงานข้อมูลของแปลงที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการประเมินผลและการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะในการทำการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการนำงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์ที่มุ่งเน้นการเข้าถึงของเกษตรกรรายย่อยและกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ เกษตรแปลงใหญ่ โดยควรร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อประยุกต์และพัฒนางานวิจัยให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร รวมถึงกำหนดกลไกการบริหารจัดการกลุ่ม/เครือข่ายการใช้ประโยชน์ใช้ทรัพยากรเกษตรอัจฉริยะ และกำหนดแนวทางพัฒนารัฐกิจกรให้บริการด้านการเกษตร หรือ Agricultural Service Providers (ASPs) เพื่อเป็นทางเลือกสำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรได้อย่างทั่วถึงและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนควรยกระดับการใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรเริ่มใช้เทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อนมาก เช่น ระบบน้ำหยด การใช้พลังงานโซล่าเซลล์ และอากาศยานไร้คนขับ และผลักดันการใช้เทคโนโลยีในระดับที่สูงขึ้น เช่น หุ่นยนต์เพื่อการเกษตร หรือ AI ในกลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อม เพื่อให้การทำการเกษตรมีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรเร่งดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศการจัดการฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพื่อให้มีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

030601

แผนแม่บทย่อย

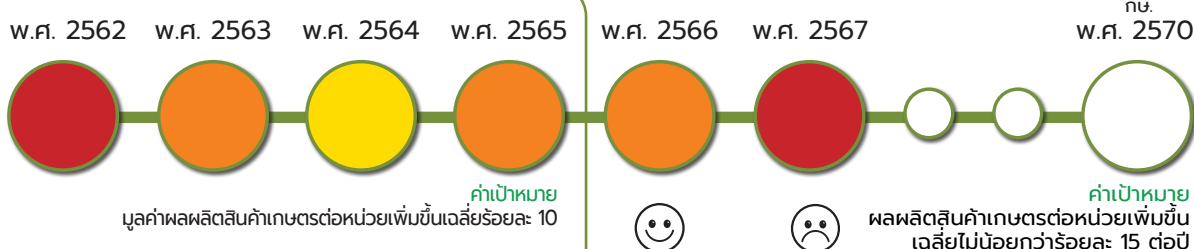
การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

 เป้าหมาย
 แผนแม่บทย่อย (Y1)

030601

 ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย
 มีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

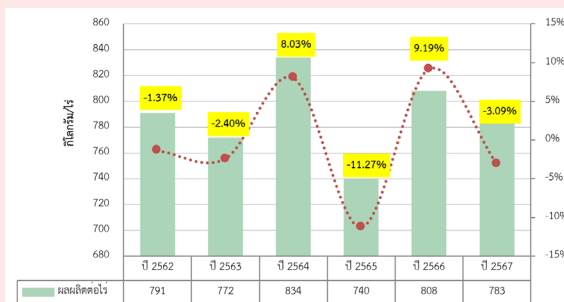
จ.3

ตัวชี้วัด :	ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้น (เฉลี่ยร้อยละ)				
030601	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรณราชชน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565)	(ข้อมูล พ.ศ. 2566)	(ข้อมูล พ.ศ. 2567)	เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15	เพิ่มขึ้น เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15
	740 กก./ไร่	808 กก./ไร่	783 กก./ไร่		
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		ดีขึ้น 😊 ร้อยละ 9.19	แย่ลง 😞 ร้อยละ 3.09		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) ผลผลิตเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 3.05 ต่อปี	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -20.63 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 20.32 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นพิจารณาจากผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย โดยข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า สินค้าเกษตรที่สำคัญในกลุ่มพืช มีผลผลิตเฉลี่ย 783 กิโลกรัมต่อไร่ โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีผลผลิต 808 กิโลกรัมต่อไร่ สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ลงร้อยละ 3.09 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -20.63 ซึ่งต่ำกว่า

ผลผลิตต่อไร่ของสินค้าเกษตรของประเทศที่สำคัญ (พืช)
พ.ศ. 2562 - 2567

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2567

ค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15) พบว่า ผลผลิตสินค้าเกษตรในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.05 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 20.32 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร การใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตรเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม และส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อรองรับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิ **โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่** ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการรวมพื้นที่เกษตรกรายย่อยให้เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ พร้อมทั้งพัฒนาความรู้การบริหารจัดการร่วมกันเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสนับสนุนปัจจัยการผลิต/แหล่งน้ำแปลงใหญ่ **โครงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตร** ที่มุ่งเน้นสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ของพืชเศรษฐกิจ (ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และข้าว) เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมและการคาดการณ์ผลผลิต **โครงการขับเคลื่อนการเกษตรระดับหมู่บ้านสู่การผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง** ที่มุ่งเน้นจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในระดับหมู่บ้าน แผนธุรกิจการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรระดับหมู่บ้าน และขับเคลื่อนภาคเกษตรระดับหมู่บ้านด้วยกลไกอาสาสมัครเกษตร **โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ กข85 และ กข87 เพื่อทดแทนพืชอาหารสัตว์** ที่มุ่งเน้นถ่ายทอดความรู้ในการใช้ข้าวเป็นแหล่งพลังงานในอาหารสัตว์เพื่อลดปัญหาวัตถุดิบอาหารสัตว์ราคาแพงและปัญหาข้าวเปลือกราคาถูก **โครงการยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน** ที่มุ่งเน้นให้ความรู้และบริการเครื่องจักรกลเพื่อผลิตพืชอาหารสัตว์และเสบียงอาหารสัตว์แก่กลุ่มเกษตรกร และโครงการสำคัญๆ ของกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้แก่ **การยกระดับคุณภาพชีวิตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม** และ**โครงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมจากสตาร์ทอัพด้านเกษตร** เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในภาคการเกษตร นำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้อย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการเป็นสะพานเชื่อมโยงกลุ่มสตาร์ทอัพด้านเกษตรกับเกษตรกร เพื่อให้เกิดการขยายผลเทคโนโลยี/นวัตกรรมการเกษตรสู่ชุมชน นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า หน่วยงานได้ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรบริหารจัดการทรัพยากรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ แต่ยังคงขาดการดำเนินการเพื่อสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตที่เพียงพอต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น อาทิ ปัจจัยการผลิตด้านต่าง ๆ ยังมีไม่เพียงพอต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกร ตั้งแต่ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดการแหล่งน้ำ พันธุ์พืช/สัตว์ที่ดี และราคาปุ๋ย/ยาที่เหมาะสม ประกอบกับภาคการเกษตรส่วนใหญ่ยังเป็นการผลิตสินค้าเกษตรจากเกษตรกรรายย่อยและเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ จึงยังอาจขาดการวางแผนและการจัดการการผลิตอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การดำเนินโครงการของภาครัฐ แม้ว่าจะมีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นการนำร่องและกระจายการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในพื้นที่ใหม่ ๆ ขณะที่เกษตรกรรายเดิมยังได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจและเกิดข้อจำกัดในการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรรายเดิม ทำให้ภาคเกษตรโดยรวมไม่สามารถยกระดับประสิทธิภาพการผลิตได้ทันกับสถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นได้

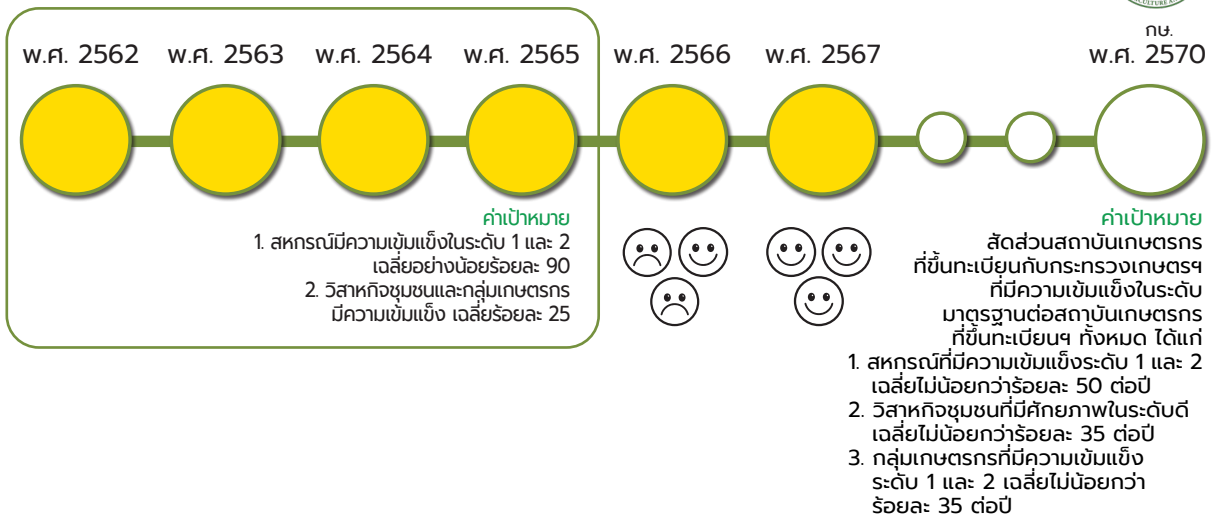
ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรดินและน้ำ อาทิ การฟื้นฟูและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเดิม สร้างแหล่งน้ำใหม่ และการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการฟื้นฟูทรัพยากรดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี/นวัตกรรมรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น อาทิ การพัฒนา/ปรับปรุงพันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตสูงและทนแล้ง การวิจัยนวัตกรรมในการบริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เป็นต้น และหน่วยงานขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารที่เข้าใจง่ายในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้กับเกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้หรือเทคโนโลยีการผลิตและการบริหารจัดการฟาร์มไปใช้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมและทั่วถึง รวมถึงการส่งเสริมการจัดทำแผนการผลิตให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ด้วยการใช้นวัตกรรมสารสนเทศ ตลอดจนการดำเนินมาตรการ/โครงการสนับสนุนภาคเกษตรในระยะต่อไป ควรดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2566 ที่กำหนดให้ทุกหน่วยงานหลักเล็ง การให้เงินอุดหนุน ช่วยเหลือ ชดเชย หรือประกันราคาสินค้าเกษตรโดยตรงแก่เกษตรกร โดยให้พิจารณากำหนดเงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือ (Conditional Incentive) ที่จะเป็เครื่องมือให้เกษตรกรเกิดการปรับตัวเข้าสู่ระบบการผลิตที่เพิ่มประสิทธิภาพได้อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการเร่งรัดสนับสนุนปัจจัยอื่น ๆ อาทิ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต/เทคโนโลยีที่ถูกกลองสำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกัน การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยและสารชีวภาพให้มีคุณภาพ และการใช้ปุ๋ยและยาที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ

แผนแม่บทย่อย | การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย (Y1)
030602

สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตร และสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

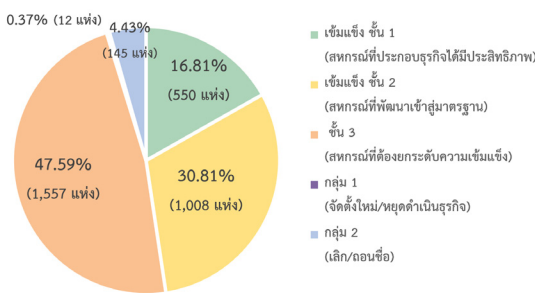
ตัวชี้วัด :	① สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 (เฉลี่ยร้อยละ)				
030602	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 3,024 แห่ง จากทั้งหมด 4,184 แห่ง (ร้อยละ 72.28)	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 1,450 แห่ง จากทั้งหมด 3,366 แห่ง (ร้อยละ 43.08)	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 1,558 แห่ง จากทั้งหมด 3,272 แห่ง (ร้อยละ 47.62)	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		แยกลง 😞 ร้อยละ 40.40	ดีขึ้น 😊 ร้อยละ 10.54		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) มีสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็ง ระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยร้อยละ 45.75 ต่อปี	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 95.23 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 90.69 ของค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	② วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี (เฉลี่ยร้อยละ)				
	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565)	(ข้อมูล พ.ศ. 2566)			
	21,156 แห่ง จากทั้งหมด 80,025 แห่ง (ร้อยละ 26.44)	28,602 แห่ง จากทั้งหมด 79,797 แห่ง (ร้อยละ 35.84)	27,621 แห่ง จากทั้งหมด 65,835 แห่ง (ร้อยละ 41.95)	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 35	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 35 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		ดีขึ้น 😊 ร้อยละ 35.58	ดีขึ้น 😊 ร้อยละ 17.05		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) มีวิสาหกิจชุมชน ที่มีศักยภาพในระดับดี เฉลี่ยร้อยละ 38.90 ต่อปี	สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 119.87 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 111.14 ของค่าเป้าหมาย
ตัวชี้วัด :	③ กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 (เฉลี่ยร้อยละ)				
	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2566			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565)	(ข้อมูล พ.ศ. 2566)			
	3,291 แห่ง จากทั้งหมด 4,205 แห่ง (ร้อยละ 78.26)	1,172 แห่ง จากทั้งหมด 3,660 แห่ง (ร้อยละ 32.02)	1,209 แห่ง จากทั้งหมด 3,535 แห่ง (ร้อยละ 34.20)	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 35	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 35 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)		แย่ลง 😞 ร้อยละ 59.08	ดีขึ้น 😊 ร้อยละ 6.80		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2567) มีกลุ่มเกษตรกรที่มี ความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยร้อยละ 33.11 ต่อปี	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 97.72 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 94.60 ของค่าเป้าหมาย
ภาพรวมสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 มีค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 ตัวชี้วัด อยู่ที่					คิดเป็นร้อยละ 95.10 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย
หมายเหตุ : การคำนวณสัดส่วนการบรรลุเป้าหมาย สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเกินร้อยละ 100 จะกำหนดให้เป็น 100 โดยมีการคำนวณ ดังนี้					$\frac{90.69 + 100 + 94.60}{3}$

สถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้นพิจารณาจากผลการประเมินศักยภาพของสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรฯ ประกอบด้วย สหกรณ์ภาคการเกษตร วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า

1) สหกรณ์ภาคการเกษตร มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 จำนวน 1,558 แห่งจากสหกรณ์ภาคการเกษตรทั้งหมด 3,272 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 47.62 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีจำนวนร้อยละ 43.08 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น ร้อยละ 10.54 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50)

ผลการจัดชั้นความเข้มแข็งสหกรณ์ภาคเกษตร พ.ศ. 2567

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567

พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 95.23 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี) พบว่า สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 ในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 มีจำนวนเฉลี่ยร้อยละ 45.75 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 90.69 ของค่าเป้าหมาย

2) **วิสาหกิจชุมชน** มีวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพอยู่ในระดับดีจำนวน 27,621 แห่ง จากวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 65,835 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 41.95 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีจำนวนร้อยละ 35.84 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้นร้อยละ 17.05 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 119.87 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี) พบว่า วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพอยู่ในระดับดี ในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 มีจำนวนเฉลี่ยร้อยละ 38.90 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 111.14 ของค่าเป้าหมาย

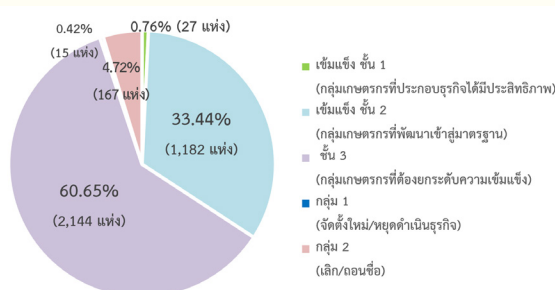
สัดส่วนวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพอยู่ในระดับดี พ.ศ. 2561 - 2567

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567

3) **กลุ่มเกษตรกร** มีกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 จำนวน 1,209 แห่ง จากกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 3,535 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.20 โดยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีจำนวนร้อยละ 32.02 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้นร้อยละ 6.80 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2567 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 97.72 ซึ่งต่ำกว่า

ผลการจัดชั้นความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2567

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567

ค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี) พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 ในช่วง พ.ศ. 2566 – 2567 มีจำนวนเฉลี่ยร้อยละ 33.11 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 94.60 ของค่าเป้าหมาย

030602

เมื่อพิจารณาภาพรวมสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 โดยการเฉลี่ยจากทั้ง 3 ตัวชี้วัด พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 95.10 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2567 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันเกษตรกร ทั้งสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิ **โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร โครงการตรวจสอบความถูกต้องในการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างสหกรณ์และสมาชิก** ที่มุ่งเน้นจัดทำแผนการพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และดำเนินการพัฒนาเพื่อรักษาความเข้มแข็งของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้อยู่ในระดับชั้น 1 และผลักดัน/ยกระดับความเข้มแข็งสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง ระดับชั้น 2 และ ชั้น 3 สู่ระดับที่ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้มีกระบวนการด้านการเงินการบัญชี ที่ถูกต้อง เป็นระเบียบ และมีประสิทธิภาพ **โครงการยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร** ที่มุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรของสหกรณ์ภาคการเกษตรให้มีความรู้และมีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรแบบมืออาชีพ และเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจของสหกรณ์ **โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน** ที่มุ่งเน้นจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และดำเนินการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง เพื่อยกระดับให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาและขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานได้มีการดำเนินการที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้การบริหารจัดการองค์กร และการเสริมสร้างเครือข่ายสถาบันเกษตรกรในการร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น อาทิ สถาบันเกษตรกรมีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่อาจยังมีสมรรถนะและความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรที่อาจยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงเกษตรฯ รวมถึงสถาบันเกษตรกรไม่มีศักยภาพเพียงพอสำหรับการบริหารจัดการธุรกิจและการดูแลสมาชิก ทั้งในเรื่องของการสร้างเสริมอาชีพ การส่งเสริมการออม และการดูแลผลตอบแทนให้กับสมาชิก

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการยกระดับขีดความสามารถของสถาบันเกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรของสถาบันเกษตรกรให้มีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ โดยเฉพาะทักษะในการบริหารจัดการการเงิน การผลิต และการตลาด เพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกร รวมถึงการส่งเสริมให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม/ตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกร เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการขยายโอกาสทางการตลาด โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อขยายช่องทางการทำธุรกิจของสถาบันเกษตรกร และเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่สมาชิกสถาบันเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหนี้สินของสถาบันเกษตรกรและสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับสมาชิก